

Záznam z XLVII. Akademického fóra
<http://jcmf.cz/osov>

Novela o jmenování profesorů

**Veřejný, volně přístupný seminář se konal ve čtvrtek 23. ledna 2014, 14:00-17:00,
v posluchárně v sídle Jednoty českých matematiků a fyziků, Praha 1, Žitná 25.**

Přílohy:

P-Z Průvodní dopis k Záznamu z XLVII. Akademického fóra.

Z-1 Záznam z AF-XLVII.

Z-2 Účastníci AF-XLVII.

Z-3 J. Zlatuška: Změna ve jmenování profesorů je zbytečná.

Z-4 Diskusní příspěvky k dodržování zákona při jmenování profesorů: M. Malý, L. Pátý,
J. Smítal, J. Steidl.

Z-5 J. Kuběna: Trvalá podpora učitelů Krajskými pedagogickými ústavami – trvalá hráz proti liberálním tendencím ve školství.

Po zahájení ve 14:15 a uvítání podal M. Černohorský k programu XLVII. Akademického fóra, uvedeného v pozvánce a dokumentačně podloženého v jejích přílohách zveřejněných na adrese **<http://jcmf.cz/osov>** (materiály XLVII. AF), informace k těmto bodům:

1. Aktualita: Stanovisko Předsednictva České konference rektorů, Praha, 22.1.2014.
2. Nelegitimita RVVI v PS PČR.
3. K potížím s nejmenováním profesorů.
4. Nelegitimní postup MŠMT s návrhem Novely o jmenování profesorů.
5. Věda v Koaliční smlouvě.
6. Působnost Rady pro výzkum, vývoj a inovace. Grémium pro vědu.
7. Ke vzdělávání učitelů.
8. Věda ve společnosti.
9. Nekompetentní zpochybnění legitimacy předsedy AV ČR.

Ad 1 Stanovisko Předsednictva České konference rektorů

Bylo promítnuto a přečteno Stanovisko Předsednictva ČKR k situaci se jmenováním profesorů a na dotazy a přání stvrzeno, že bude v plném znění uvedeno v tomto Záznamu.

Stanovisko
Předsednictva České konference rektorů
Praha, 22. 1. 2014

V návaznosti na žádost předsedy České konference rektorů o projednání problematiky jmenování profesorů vysokých škol přijal dne 20. ledna 2014 členy Předsednictva České konference rektorů prezident České republiky Miloš Zeman. Prezident trvá na svém stanovisku, že za současné situace nepodepíše žádný jmenovací dekret novým profesorům. Konstatoval, že předjednal s částí parlamentních stran zrychlené projednání novely zákona o vysokých školách, předložené (bez podle zákona povinného projednání s reprezentacemi vysokých škol) ministrem bez důvěry v demisi Daliborem Štysem, podle níž by měl profesory nadále jmenovat předseda Senátu

Parlamentu České republiky. Předsednictvo České konference rektorů zdůrazňuje, že aktuální znění návrhu je nepřijatelné zejména pro nově zaváděné věcné posuzování odbornosti uchazečů předsedou zákonodárského tělesa, tedy další evaluační instancí mimo rámec vysoké školy. Takový postup ohrožuje autonomii vysokých škol a neodpovídá ani mezinárodně obvyklým postupům.

Předsednictvo České konference rektorů nesouhlasí se zastavením jmenování nových profesorů až do případného přijetí této novely, což je úmysl, který prezident Miloš Zeman na schůzce opakovaně deklaroval. Česká konference rektorů je připravena ke konstruktivnímu jednání se všemi relevantními politickými aktéry o odblokování procesu jmenování profesorů. Řešení ovšem musí respektovat autonomii vysokých škol a neposilovat vliv politiků na jejich chod.

V Praze dne 22. ledna 2014

Za Předsednictvo České konference rektorů
Prof. RNDr. Václav Hampl, DrSc.
předseda České konference rektorů

Řešení je snadné: dodržovat zákon, nezákonné jednání netolerovat

Situace má snadné řešení, uznává-li se za samozřejmé, že zákony musejí dodržovat všichni bez rozdílu. Ústavní činitelé by se neměli domnívat, že jsou z této povinnosti vyňati. Právem se předpokládá, že ústavní činitel jako každý veřejný činitel zná své zákonné povinnosti a při přijímání úřadu je rozhodnut je plnit. Změní-li později názor a není-li ochoten povinností svého úřadu dostát, má se ho vzdát a neparalyzovat chod státní správy.

Ad 2 V Radě pro výzkum, vývoj a inovace trvá nezákonný stav

V Poslanecké sněmovně PČR došlo 22.1.2014 při prvním čtení návrhu Služebního zákona v obecné rozpravě k situaci, kterou byl vyvolán poukaz na dva roky trvající nelegitimitu Předsednictva RVVI. Z pasáže obecně dostupného stenozáznamu, přečtené na semináři, se zde omezujeme na její klíčové místo:

Místopředseda PSP Petr Gazdík: [...] S faktickou poznámkou pan poslanec Zlatuška. Prosím, pane poslanče.

Poslanec Jiří Zlatuška: [...] vezmu jiný příklad [...]. Odborná skupina Organizace výzkumu Jednoty českých matematiků a fyziků bombardovala zhruba dva roky všechny ministry dotazy, jak je možné, že se místa ve vládní Radě pro výzkum, vývoj a inovace obsadila zčásti v rozporu se zákonem. Zákon říká maximálně dvě funkční období, v předsednictvu je dneska jeden člověk, který je tam třetí funkční období, druhá členka, výkonná místopředsedkyně, dokonce páté funkční období. Tohle je nedodržování zákona, [...] .

Místopředseda PSP Petr Gazdík: Děkuji panu poslanci Zlatuškoví. [...]

Vláda by se měla od nezákonného postupu svých dvou předchůdkyň distancovat, zjednat nápravu a obnovit v RVVI zákonný stav. V materiálech Akademického fóra má k dispozici podrobný postup dobře uskutečnitelného korektního řešení, i pro všechny tři nelegitimní členy RVVI velmi výhodného, jimi samotnými přes několikerá vybídnutí z nepochopitelných důvodů neuplatněného. Souvisí to patrně s odborně pochybenou důvěrou v neobhájitelné názory některých právníků, byť působících ve vysokých funkcích, neodvažujících se přijít se svými nelogickými vývody do odborného diskusního prostředí a využívajících jen svého mocenského postavení k matení jiných činitelů a veřejnosti.

Ad 3 Potíže s nejmenováním profesorů jsou způsobeny nedodržováním zákona

V současné době platí, pokud jde o jmenování profesorů, jasný zákon. Jsou-li zákonné náležitosti splněny, prezident nemůže podpis jmenovacího dekretu odmítnout, může s ním leda

otálet, se všemi důsledky, které takové chování při věcné neopodstatněnosti nebo časové nepřiměřenosti s sebou nese. Prezidentovi, resp. jeho aparátu možná není jasné, že zákon neukládá prezidentovi povinnost předat dekret osobně. Nechce-li, nemusí tak činit.

Nynější stav věci kompromituje však především nikoli prezidenta (dávno připravené materiály mu nebyly ministrem postoupeny, neměl tedy dosud co podepsat, resp. koho jmenovat), ale (ne)úřadujícího ministra školství, který hrubě, a zřejmě vědomě, zanedbal svou elementární povinnost. Zejména u tak vysokého ústavního činitele je takové chování nejen nepochopitelně neprofesionální, ale – bez ohledu na právní stránku věci – v očích odborné i laické veřejnosti právem absolutně nepřijatelné. Odpovědnost zde padá i na tvůrce takového vedení resortu. Postup v téže věci – jmenování profesora – proběhl v resortu Ministerstva obrany bez jakýchkoli problémů (viz sdělení J. Steidla v příloze Z-4). Tak se mělo postupovat i v resortu školství. Stačilo, aby úřadující ministr školství a jeho předchůdce plnili svou zákonnou povinnost.

Ad 4 Nelegitimní postup MŠMT s návrhem Novely o jmenování profesorů

Pokus ministra školství řešit problém jmenování profesorů novelou zákona bez dodržení legislativních pravidel je školáckým lapsem vysokého představitele státní správy. Dokládá to mj. dopis ze dne 8. ledna 2014 č.j. MŠMT-26694/2013 předsedovi vlády pro jednání vlády téhož dne, předkládaný bez předchozího zákonem stanoveného jednání s Českou konferencí rektorů a s Radou vysokých škol.

„Vážený pane předsedo vlády,
žádám Vás o dodatečné zařazení přiloženého materiálu na jednání vlády, konané dne 8. ledna 2014, do části B s rozpravou.

S pozdravem [...]“

Zde je především na Radě vysokých škol a na České konferenci rektorů, aby se proti takovým praktikám, v několikerém ohledu hrubě nerespektujícím zákon, ostře ohradily a dožadovaly se potřebné profesionality jak vedoucích činitelů resortu, tak jejich aparátu. Nedodržování zákonných ustanovení vrcholnými orgány státní správy by se nemělo v myslích jejich představitelů usazovat jako přípustný způsob jejich chování.

Poseminární sdělení: Předsednictvo Rady vysokých škol přijalo na svém 15. zasedání konaném 23.1.2014 toto usnesení:

„Rada VŠ zásadně nesouhlasí s vládním návrhem novely vysokoškolského zákona upravujícím jmenování profesorů předsedou Senátu Parlamentu ČR a ostře se ohrazuje proti tomu, že návrh byl předložen bez projednání s reprezentací VŠ. Rada VŠ žádá prezidenta republiky, aby ve věci jmenování profesorů postupoval v souladu se stávajícím zákonem o vysokých školách.“

Ad 5 Věda v Koaliční smlouvě.

V Koaliční smlouvě se kromě termínů výzkum, vývoj a inovace používá vhodně i termín věda:

- I. Preambule
[...] ekonomický program pro Českou republiku, který je založen na [...] a investicích do vzdělání, **vědy** a výzkumu.
- II. Priority vlády
Všestranná podpora vzdělání, **vědy**, kultury a sportu.
- III. Program vlády
1.7.5 **Věda**, výzkum, inovace. Transformujeme Radu pro výzkum, vývoj a inovace.

Při vypuštění termínu „věda“ lze operovat způsobem, odpovídajícím jeho neexistenci v názvu Rady pro výzkum, vývoj a inovace, když se zdůrazňuje význam především aplikovaného výzkumu zaměřeného na operativní uplatnění jeho výsledků pro dnešek a pro nejbližší budoucnost, s poukazem na požadavek konkurenceschopnosti výrobního sektoru. Zároveň je však třeba vidět, že v oblasti nahlížené tímto prizmatem se věda jako svébytná oblast kultury může podobně jako kultura stát z hlediska péče ze strany státní správy bezprizornou. Je proto dobře, že se počítá s transparentním zacházením s termíny věda, výzkum, vývoj, inovace včetně pravdivých informací o prostředcích těchto specifickým aktivitám diferencovaně poskytovaných.

Ad 6 Působnost Rady pro výzkum, vývoj a inovace. Grémium pro vědu

V souvislosti se zamýšlenou transformací Rady pro výzkum, vývoj a inovace byl z propagační brožury Svazu průmyslu a dopravy ČR (PhDr. Milan Mostýn a kol.: Kdo tu hájí podnikání aneb 80 otázek a odpovědí o Svazu průmyslu a dopravy v ČR, Praha 2013, 60 s.) přečten oddíl na s. 25

C o Svaz dělá pro podporu výzkumu a vývoje?

Jeho zástupci, působící ve vládní Radě pro výzkum, vývoj a inovace navrhli krátkodobá opatření, aby Technologická agentura byla podpořena 1,5 miliardou, korun. *"Bez Technologické agentury si nedokážeme představit efekty spolupráce mezi podnikatelskou, výzkumnou a akademickou sférou,"* uvádí k tomu Jiří Cienčala, viceprezident Svazu. Ten také požaduje, aby se podpořila spolupráce mezi podniky a výzkumnými organizacemi prostřednictvím Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost. Z dlouhodobého hlediska chce vybudování integrovaného systému řízení vědy spoluprací ústavů Akademie věd ČR s vysokými školami, vědeckými organizacemi a podnikovým výzkumem. Potřebné bude vše sladit s reformou vysokých škol. A při vší úctě k vědcům a jejich výsledkům zkoumání v základním výzkumu si Česko nebude moci dovolit mnohé z toho, co se dnes dělá. I Britové se při setkání se zástupci Svazu podívovali nad zkoumáním lišejníků v Antarktidě a nad egyptologií. *"Na to my prostě nemáme, a když, tak na účet objednavatele,"* prohlásili zástupci britského byznysu. [...]

Představitelé průmyslu právem vidí ve výzkumu žádoucí zdroj produktivity a uvítali by, kdyby jim byly v co největší míře k dispozici i intelektuální a materiální kapacity nejen výzkumu a jeho aplikací, vývoje a inovací, ale samotné vědy, resp. základního výzkumu. Při nepřiměřeně vysokém plnění tohoto požadavku by se mohlo stát, že by se věda jako svébytná oblast kultury stala z hlediska péče státní správy o ni zcela bezprizorní, a to ne jen zčásti, což je nynější stav, veřejně nepřiznáváný, resp. veřejnosti ne dost známý.

Aktivity představitelů průmyslu podporu jistě zasluhují. Obecná vzdělanost a kultura v zemi z hlediska budoucnosti dalších generací by však neměla být ohrožena nepřiměřeným upřednostňováním pragmaticky sledovaných zisků firem. S tímto pohledem není nijak v rozporu, že je velmi žádoucí, aby se Radě pro výzkum, vývoj a inovace dostávalo účinné podpory v jejích aktivitách v zájmu těch oblastí, které má ve svém názvu. Mezi nimi však věda není. Je věcí hlubšího vhledu představitelů akademické sféry v jejích různých složkách, aby v konsenzuální součinnosti byli schopni být účinně nápomocni Vládě a vrcholným institucím státní správy v otázkách vědy. Mělo by se to projevit v reakci na heslo Transformace Rady pro

výzkum, vývoj a inovace v Koaliční smlouvě. Měly by to být kroky vedoucí ke vzniku odborně vysoce kompetentního **grémia pro vědu**, na jehož podněty a doporučení by mohla Vláda spolehnout jako na nezpochybnitelně kvalitní podklady pro svá rozhodnutí v oblasti vědy. Komunikace představitelů vědy a představitelů průmyslu by přitom neměla být obrazem jejich mocenského postavení, ale partnerskými projevy skutečné vzdělanosti a porozumění potřebám materiálních a duchovních hodnot jak pro nynější generaci, tak pro generace další. V oblasti průmyslu nechybějí jistě osobnosti pro takovou komunikaci potřebně vybavené.

Ad 7 Ke vzdělávání učitelů

V korespondenčním příspěvku připomíná Josef Kuběna, spjatý svým studiem a celoživotní profesionální dráhou fyzika a pedagoga s Přírodovědeckou fakultou Masarykovy univerzity, existenci předlistopadových Krajských pedagogických ústavů a dává k úvaze jejich obnovu v podobě modifikovaných učitelských vzdělávacích center (Z-5).

V souvislosti s úvahami o vzdělávání učitelů a o problematice pedagogických fakult vůbec bylo poukázáno na možnost efektivnějšího využití prostředků vynakládaných na studium na pedagogických fakultách. Jde o znovuzavedení osvědčeného někdejšího prvorepublikového systému, vyžadujícího, řekneme-li to v dnešní terminologii, uzavřít studijní program vystavením plnohodnotného diplomu až po profesně absolvovaném roku na pracovišti typu předpokládaného k uplatnění při akreditačním řízení příslušného studijního programu. V komentáři ke Kuběnovu námětu byla tato významná změna v působnosti pedagogických fakult zmíněna jen uvedením samotného principu.

Ad 8 Věda ve společnosti.

Vystoupení Mgr. Terezy Stöckelové, Ph.D., ze Sociologického ústavu AV ČR s avizovaným tématem „Věda a společnost“ je sjednáno již pro program únorového XLVIII. Akademického fóra.

Ad 9 Nekompetentní zpochybnění legitimacy předsedy AV ČR

Ke korespondenci ke jmenování předsedy AV ČR, zveřejněné spolu s vyjádřením Kanceláře AV ČR (<http://jcmf.cz/oso>, materiály XLVII. Akademického fóra), vyvolané dopisem člena Rady pro výzkum, vývoj a inovace Ing. Zbyňka Frolíka, týkajícím se dvouletého trvání nezákonného stavu Rady pro výzkum, vývoj a inovace a údajné nelegitimity jmenování předsedy AV ČR, nedošla žádná vyjádření: neohlásil se nikdo, kdo by mohl dokázat, že stav v RVVI je v souladu se zákonem, a nikdo, kdo by mohl dokázat, že jmenování předsedy Akademie věd bylo nekorektní.

10. Diskuse I.

Po informačním bloku s body 1 až 9 následovala rozprava s řadou různých pohledů a vyjádření jednoznačně kritických k diskutovaným případům nedodržování zákona.

11. Jiří Zlatuška: K návrhu Novely o jmenování profesorů.

J. Zlatuška se ve svém vystoupení (Z-3) vyjádřil k předmětné tematice v širším kontextu. Text je v Učitelských novinách (leden 2014, č. 2, s. 12) uveřejněn s redakčním titulkem „Změna ve jmenování profesorů je zbytečná“, s autorem jako předsedou Výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Významné je vyjádření uvedené v samotném závěru článku:

„Změna jmenování profesorů je zbytečná a v daných souvislostech i nevhodná. Ani neochota prezidenta Zemana by na to neměla mít vliv a prezident by měl zohlednit i soulad se svými kroky z minula. Vždyť ve zmíněném návrhu z roku 1997 ustanovení o jmenování

profesorů prezidentem sám podepsal jako jeden z předkladatelů. Pak také bez připomínek k tomu hlasoval pro stejné ustanovení v dnes platném zákoně. Zkusme se toho držet.“

Zatímco změna názoru není nic nenáležitého a je samozřejmě legitimní, neplnění zákonné povinnosti se obhájit nedá, tím spíše, jde-li o ústavního činitele.

12. Diskuse II.

Po vystoupení J. Zlatušky diskuse pokračovala v nezměněném duchu, jak to dokládají diskusní příspěvky předložené i písemně (Z-4). Vesměs zdůrazňují povinnost dodržovat zákon. Pozitivním příkladem normálně fungujících orgánů státní správy při jmenování profesorů je příklad Univerzity obrany, resp. Ministerstva obrany, postupujícího bez průtahů podle zákona, na rozdíl od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, které svou povinnost po dlouhou dobu neplnilo a nedalo tak prezidentu republiky možnost proces jmenování v přiměřené době podle zákona završit (odmítavá prohlášení prezidenta jsou pro ministra neplněního svou povinnost ne omluvou, ale právě pro ministra školství, který se má cítit odpovědný za výchovu mladé generace, spíše přitežující okolností).

K uzavření jmenovacích řízení může dojít teprve nyní, po postoupení příslušných návrhů řádně vybavených jednotlivými vysokými školami z ministerstva k rukám prezidenta republiky.

13. XLVIII. Akademické fórum

**Věda, výzkum a inovace ve světle vládního prohlášení
se koná ve čtvrtek 27. února 2014.**

Jsou vítány i korespondenční příspěvky autorů, kteří na semináři nebudou přítomni. Příspěvky nejen reagující na vládní prohlášení, ale i s tematikou bez vazby na ně, nechť jsou zasílány na seminární adresu cernohorsky@physics.muni.cz. Budou zveřejněny v materiálech Akademického fóra v autorsky autentickém znění a zaslány jako diskusní příspěvky korespondenčních účastníků semináře několika stům adresátů – zainteresovaným institucím a jednotlivcům.

XLVII. Akademické fórum skončilo v 17:10.

31.1.2014

Prof. RNDr. Martin Černohorský, CSc.,
předseda Odborné skupiny Organizace výzkumu ČFS JČMF

Seminární adresa:

Prof. RNDr. Martin Černohorský, CSc.,
Ústav teoretické fyziky a astrofyziky
Přírodovědecká fakulta Masarykovy univerzity
Kotlářská 2
611 37 Brno

cernohorsky@physics.muni.cz tel. 605 707 876